

Силабус курсу **Місцеві фінанси**

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська справа та страхування»

Рік навчання: IV, Семестр: 8

Кількість кредитів: 5

Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

к.е.н., доцент **Кульчицька Надія Євстахівна**

Контактна
інформація

n.kulchytska@wunu.edu.ua, +380970040508

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна “Місцеві фінанси” належить до блоку обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності – 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Дисципліна спрямована на формування теоретичних знань щодо сутності та механізму функціонування місцевих фінансів, їх ролі в економічному і соціальному розвитку країни та адміністративно-територіальних утворень, а також на вироблення практичних навичок з управління фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування, бюджетним процесом, місцевими бюджетами. Дисципліна орієнтує на пошук ефективних рішень у сфері управління місцевими фінансами, що набуває особливої актуальності в умовах фінансової децентралізації.

СТРУКТУРА КУРСУ

Год. (лек. / прак.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	Тема 1. Місцеві фінанси у фінансовій системі держави	Знати економічну термінологію місцевих фінансів, сутність, функції і принципи їх організації. Аналізувати розвиток інституту місцевого самоврядування. Знати місце місцевих фінансів у фінансовій системі держави.	Поточне опитування
2 / 2	Тема 2: Державна регіональна політики України: зміст, цілі та роль у розвитку місцевого самоврядування	Знати зміст, мету та принципи державної регіональної політики України. Вміти аналізувати вплив державної регіональної політики на місцеві фінанси. Знати інструменти фінансового забезпечення державної	Тестові та практичні завдання

		регіональної політики.	
2 / 2	Тема 3. Реформа адміністративно-територіального устрою в Україні та її нормативно-правова база. Реформа місцевого самоврядування	Знати нормативно-правову базу, що регламентує процес децентралізації в Україні. Вміти розмежовувати завдання держави і органів місцевого самоврядування. Вміти аналізувати процес формування спроможних територіальних громад.	Тестові та практичні завдання
2 / 2	Тема 4. Механізми формування та реалізації фінансової політики органів місцевого самоврядування	Знати нормативно-правові акти, які регулюють функціонування місцевих фінансів та визначають напрямки і шляхи реалізації політики органів місцевого самоврядування. Вміти аналізувати рішення, що приймаються у сфері фінансової політики на місцевому рівні, виявляти наявні проблеми та пропонувати шляхи їх вирішення.	Поточне опитування
2 / 2	Тема 5. Формування та використання фінансових ресурсів територіальних громад	Знати склад фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування та нормативно-правові акти, які регулюють їх формування та використання. Вміти аналізувати роль місцевих бюджетів як основи фінансової бази органів місцевого самоврядування.	Поточне опитування
2 / 2	Тема 6. Фінансове забезпечення сфери житлово-комунальних послуг: основні засади державної політики	Знати нормативно-правову базу, що регламентує організацію фінансів підприємств комунальної власності. Вміти аналізувати стан комунального господарства, формування та використання фінансових ресурсів підприємств комунальної власності. Вміти розробляти пропозиції щодо зміцнення фінансового стану підприємств комунальної власності.	Тестові та практичні завдання
2 / 2	Тема 7. Формування дохідної частини місцевих бюджетів	Знати склад та класифікацію доходів місцевих бюджетів. Здійснювати аналіз дохідної бази місцевих бюджетів та виявляти проблеми та визначати напрямки їх вирішення. Вміти обґрунтовувати шляхи зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів в	Поточне опитування

		умовах реформи місцевого самоврядування.	
2 / 2	Тема 8. Місцеві податки і збори як джерело фінансових ресурсів місцевих бюджетів	Знати склад місцевих податків і зборів. Володіти навиками розрахунку місцевих податків і зборів, здійснювати аналіз динаміки їх надходжень, давати оцінку ефективності справляння місцевих податків і зборів та пропонувати шляхи підвищення їх ролі у формуванні фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування.	Заліковий модуль по темах 1-8
2 / 2	Тема 9. Міжбюджетні трансферти як інструмент фінансового вирівнювання місцевих бюджетів	Знати зміст бюджетного регулювання та фінансового вирівнювання, аналізувати їх вплив на соціально-економічний розвиток громад. Знати види та порядок розрахунку бюджетних трансфертів місцевих бюджетів. Аналізувати вплив міжбюджетних трансфертів на місцеві бюджети та реалізацію державної регіональної і фінансової політики.	Поточне опитування
2 / 2	Тема 10. Місцеві запозичення та їх роль у формуванні доходів місцевих бюджетів	Знати нормативно-правову базу, що регламентує порядок здійснення місцевих запозичень і надання місцевих гарантій. Володіти основами управління місцевим боргом. Знати механізм здійснення місцевих запозичень.	Поточне опитування
2 / 2	Тема 11. Планування і порядок фінансування видатків місцевих бюджетів	Знати склад та класифікацію видатків місцевих бюджетів і критерії розмежування видатків між видами бюджетів. Вміти аналізувати структуру видатків місцевих бюджетів та обґрунтовувати напрямки її оптимізації.	Поточне опитування.
2 / 2	Тема 12. Бюджетний процес на місцевому рівні	Знати стадії та процедури бюджетного процесу на рівні місцевих бюджетів, повноваження та відповідальність учасників бюджетного процесу. Аналізувати результативність бюджетного процесу та обґрунтовувати шляхи його вдосконалення.	Тести, питання

2 / 2	Тема 13. Формування проекту місцевого бюджету	Знати методи бюджетного планування і прогнозування. Знати послідовність складання проекту місцевого бюджету. Володіти основами планування доходів і видатків місцевих бюджетів за програмно-цільовим методом та кошторисного планування.	Поточне опитування практичні та тестові завдання
2 / 2	Тема 14: Механізми залучення громадськості до бюджетного процесу	Знати форми участі громадян у бюджетному процесі в контексті забезпечення публічності та прозорості управління на місцевому рівні. Знати та вміти використовувати інструментарій комунікації органів місцевого самоврядування з населенням, громадськими організаціями, засобами масової інформації	Поточне опитування тестові завдання
2 / 2	Тема 15. Формування і реалізація бюджетів участі	Знати зміст та значення бюджетів участі. Знати етапи формування та реалізації бюджетів участі. Вміти розробляти умови проведення конкурсів для формування бюджету участі.	Поточне опитування тестові завдання
2 / 2	Тема 16. Основи складання бюджету для громадян	Розуміти необхідність бюджету для громадян як інструменту забезпечення прозорості бюджетного процесу. Вміти обробляти бюджетну інформацію для складання бюджету для громадян.	Поточне опитування тестові завдання
2 / 2	Тема 17. Бюджетна прозорість як елемент демократичного врядування	Знати сутність та значення бюджетної прозорості для успішної діяльності органів місцевого самоврядування. Знати нормативно-правове забезпечення бюджетної прозорості. Вміти аналізувати стан бюджетної прозорості на місцевому рівні та обґрунтовувати шляхи щодо її покращення.	Поточне опитування тестові завдання
2 / 2	Тема 18. Контроль за використанням бюджетних коштів на місцевому рівні	Знати зміст, принципи організації та завдання фінансового контролю на місцевому рівні. Знати повноваження органів місцевого самоврядування та громадських організацій у сфері фінансового контролю та обґрунтовувати пропозиції щодо підвищення його ефективності.	Поточне опитування тестові завдання

2 / 2	Тема 19. Корупційні ризики в місцевому самоврядуванні як перешкода для ефективності використання бюджетних коштів	Знати сутність явища корупції та основні положення антикорупційного законодавства України. Розуміти негативні наслідки корупції у сфері місцевих фінансів. Вміти обґрунтовувати шляхи мінімізації корупційних ризиків та усунення їх негативних наслідків у сфері місцевих фінансів.	Поточне опитування тестові завдання
2 / 2	Тема 20. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. Місцеві фінанси зарубіжних країн	Знати основні міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. Вміти аналізувати досвід зарубіжних країн щодо фінансового забезпечення місцевої влади та обґрунтовувати напрямки імплементації в Україні кращої зарубіжної практики.	Заліковий модуль по темах 9-20

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Возняк Г. В., Коваль В. М. Видатки місцевих бюджетів через призму війни в Україні. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: [зб. наук. пр.] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; ред. кол. : відп. ред. І.З. Сторонянська. Львів, 2022. Вип. 2(154). С. 9-14. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20222\(154\)/sep20222\(154\)_009_VoznyakH,KovalV.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20222(154)/sep20222(154)_009_VoznyakH,KovalV.pdf)
2. Возняк Г., Мульска О., Патицька Х., Раделицький Ю. Фінансові дисбаланси та їхній вплив на розвиток регіонів України в умовах економічної нестабільності. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2022. 1(42), 240–249. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.42.2022.3706>
3. Возняк Г. В., Патицька Х.О. Бюджетні детермінанти забезпечення стійкості територіальних громад: воєнна адаптація та орієнтири повоєнного відновлення. *Фінанси України*. 2023. № 8. С. 81-96.
4. Гринчишин І. М. Добробут територіальної громади: фінансове забезпечення в умовах нової парадигми регіонального розвитку / за наук. ред. І. З. Сторонянської; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2020. 380 с.
5. Кириленко О. Фінансова самодостатність територіальних громад: сутність та умови забезпечення. *Світ фінансів*. 2022. № 4. С. 68-86. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1559/1567>
6. Кириленко О., Баранець Я. Досвід забезпечення фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад. *Вісник THEU*. 2020. №3. С. 54. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1153>
7. Кириленко О., Жадан О. Підвищення прозорості та обґрунтованості використання бюджетних коштів. *Світ фінансів*. 2021. № 3. С. 23-37. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1457/1463>
8. Кульчицька Н. Є. Використання освітніх кластерів для управління фінансовим забезпеченням розвитку освіти на муніципальному рівні. *Науковий погляд: економіка та управління*. № 4. 2023. С. 111-118

9. Кульчицька Н.Є. Концептуальні засади формування і функціонування бюджетного механізму розвитку муніципальної освіти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Випуск 40. С. 55-62
10. Кульчицька Н.Є. Специфіка управління бюджетними ризиками сталого розвитку регіону. *Гроші, фінанси і кредит*. 2021. № 6. С. 62-68.
11. Легеза Ю.О. Децентралізація податків та зборів як гарантія соціально-економічного розвитку територіальні громади. 2023. № 4(11). С.100-103
12. Левандівський О. Т., Баланюк І. Ф., Сас Л. С., Смушак М. В., Гаврик О.Ю. Управлінські підходи в формуванні місцевого бюджету територіальної громади на основі податкових надходжень. *Науково-виробничий журнал. Агросвіт*: № 6. 2024. С. 37–44. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/10796>
13. Лунина І. О. Публічні фінанси в макроекономічній політиці зростання. НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». Київ, 2020. 440 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/339.pdf>
14. Лунина І. О. Потенціал публічних фінансів для забезпечення видатків воєнного періоду та поствоєнного відновлення України. *Фінанси України*. 2022. № 8. С. 7–26. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr.2022.08.007>
15. Пасічний М.Д., Обухов Р.О. Фінансова спроможність територіальних громад у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку. *Бізнес-Інформ*. 2024. №4. С.221-229.
16. Скрипник Г.О., Якименко В.П. Місцеві бюджети: сучасний стан та особливості формування. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3880>
17. Сторонянська І. З., Беновська Л. Я., Мединська Т. В. Система фінансового вирівнювання в Україні в умовах сучасних викликів: основні проблеми та напрями їх вирішення. *Фінанси України*. 2023. № 2. С. 53-70.
18. Стратегія розвитку Тернопільської області URL: <https://surl.li/hnfcuk>
19. Цимбалюк І.О., Павліха Н.В., Корнелюк О.А. Місцеві бюджети як основа фінансової самостійності та конкурентноспроможності територій. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2937>
20. Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування: концептуалізація, практика та пріоритети : монографія / М. І. Карлін, В. І. Проць, Н. В. Проць. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 252 с.
21. Шмигель О.Є. Особливості оподаткування благодійної допомоги. *Суспільство в умовах емерджентного розвитку*: кол.моногр. / за ред. канд. екон. наук, доц. Н. Є. Кульчицької. Чортків: ЗУНУ, 2023. С. 309-319.
22. Шмигель О.Є. Місцеві фінанси України в умовах воєнного стану: виклики та шляхи подолання кризових явищ. *Інноваційна економіка*. 2024. №3. С. 119-125. <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/1284/1399>
23. Voznyak H., Mulska O., Kloba T., Kloba L. (2021). Assessing and strengthening budgetary security of regions and their amalgamated hromada in an unstable economy: A case for Ukraine. *Public and Municipal Finance*, 10 (1), 138-150. DOI: [10.21511/pmf.10\(1\).2021.11](https://doi.org/10.21511/pmf.10(1).2021.11)
24. Lobodina Z., Kizyma T., Demianyshyn V., Berezka K., Savchuk S. Participatory budgeting in the context of behavioural finances. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. Том. 5 (46). С. 109–125. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3886/3661>

25. Lysiak L., Kachula S., Hrabchuk O., Ziuzin V. [Development of corporative social responsibility and financing of social programs: regional aspect](https://www.hrpub.org/download/20211130/UJAF33-12225345.pdf). *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. - *Magnanimitas*. 2021. Volume 11/01 (XV). Pp. 73-82. URL: <https://www.hrpub.org/download/20211130/UJAF33-12225345.pdf>

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Місцеві фінанси» взначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль 1</i>	<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль 2</i>	<i>Тренінг</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Екзамен</i>
Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання (заняття 1-8)	Модульна робота, яка охоплює теми 1–8. Тестові завдання (10 тестів по 4 бали за тест) – макс. 40 балів. 2 теоретичних питання – макс. 60 балів.	Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання (заняття 9-20)	Модульна робота, яка охоплює теми 9–20. Тестові завдання (10 тестів по 4 бали за тест) – макс. 40 балів. 2 теоретичних питання – макс. 60 балів.	Оцінка визначається як середнє арифметичне за виконання трьох завдань під час тренінгу	Оцінюється рівень виконання самостійного завдання як цілісного наскрізного завдання	Тестові завдання (10 тестів по 4 бали за тест) – макс. 40 балів. 2 теоретичних питання – макс. 60 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)